

TOBAKENS OCH KRITPIPANS HISTORIA

Av Per Arne Åkerhagen.
5:te avsnittet

Vi har nu gått igenom de olika dateringsmetoderna för holländska pipor och skall nu se på något om datering av engelska.

Den huvudsakliga dateringen av engelska pipor sker med hjälp av typologin. Rökkanalmetoden jag beskrev i förra avsnittet, kan användas på engelska pipor. Samma förbehåll gäller, att metoden är osäker när den användes utan i kombination med annan.

Londonarkeologer har utarbetat en enkel dateringsguide för engelska pipor som är mycket användbar. Där finns typerna från de allra första runt 1600 och fram till dagens.

Man har delat in piporna i 30 typer med hjälp av Adrian Oswalds typologier. Typ nr 1 i har angivits som handgjord. Ingen forskare kan i dag säga hur en handgjord ser ut. Här om råder stor tvekan. Möjligen kan de första vara tillverkade i träformar. Typ 2 är den typ som tillverkades från ca 1580 och fram mot ca 1610. Typen förekommer ofta med mindre markering mellan klacken och skaftet. Vanligast hade denna period klack och skaft i jämn övergång.

1. Handgjord utan form. 1580 - 1610. Bild finns ej eftersom ingen ännu har kunnat bevisa att det förekom pipor gjorda utan form.

2. Smalt huvud, flat klack. Förekommer också i utdragen form. 1580-1610.

3. Samma typ som nr 2, men med hjärtformad klack. 1580-1610.

Millning på huvudets överkant är på dessa typer synnerligen sällsynt.

4. Denna typ är i stort sett lika typ 5 men med en mera framträdande klack. 1610-40.

5. Plan bred klack. 1610-40.

6. Samma storlek och typ som nr 5, men med klack i form av en sporre. 1610-40

7. Variation av typ 6 med bred sporre. Sällsynt. 1610-40.

8. Variation av typ 6 med "missbildad" sporre. 1610-40.

9. Med klack i form av sporre. 1640-60.

10. Flat bred klack. 1640-60.

11. Hjärtformad bred klack. 1640-70.

12. Lika typ 11 men med en slinga runt kaffet. 1640-70.

13. Bred klack. 1660-80.

14. Förkrymt sporre, förekommer med stort och litet huvud. 1660-80.

15. Sporre. 1660-80.

16. Pipa från västra England med överhängande huvud och skaftet parallell med huvudets mynning, bred klack. Har kopierats av tillverkare i London, men i mycket liten omfattning. 1660-80.

17. Samma kommentar till denna

som för nr 16. Denna har ett långsmalt och mindre lökformat huvud. 1660-80

18. En ny typ med raka sidor som utvecklades till typerna 20 och 22. 1660-80.

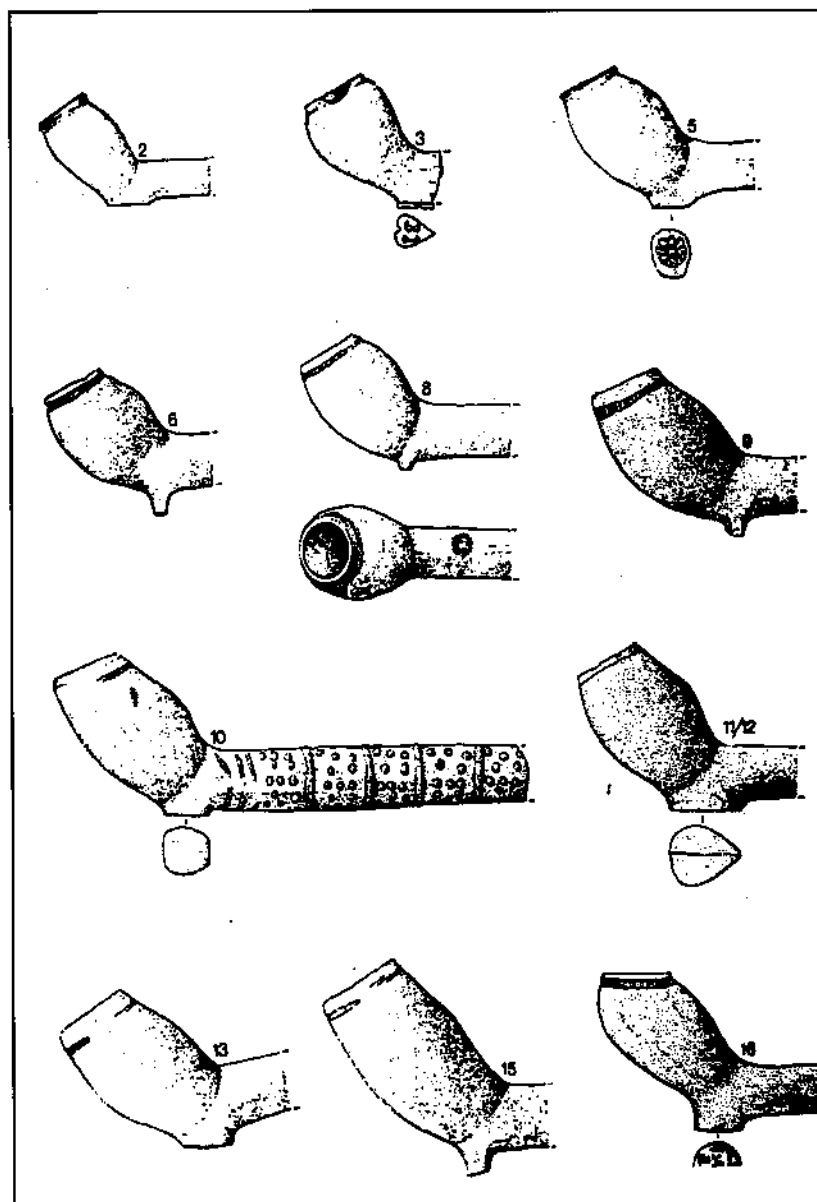
Efter 1680 blev det vanligt att tillverkarens initialer eller märken plasserades på klackens sidor.

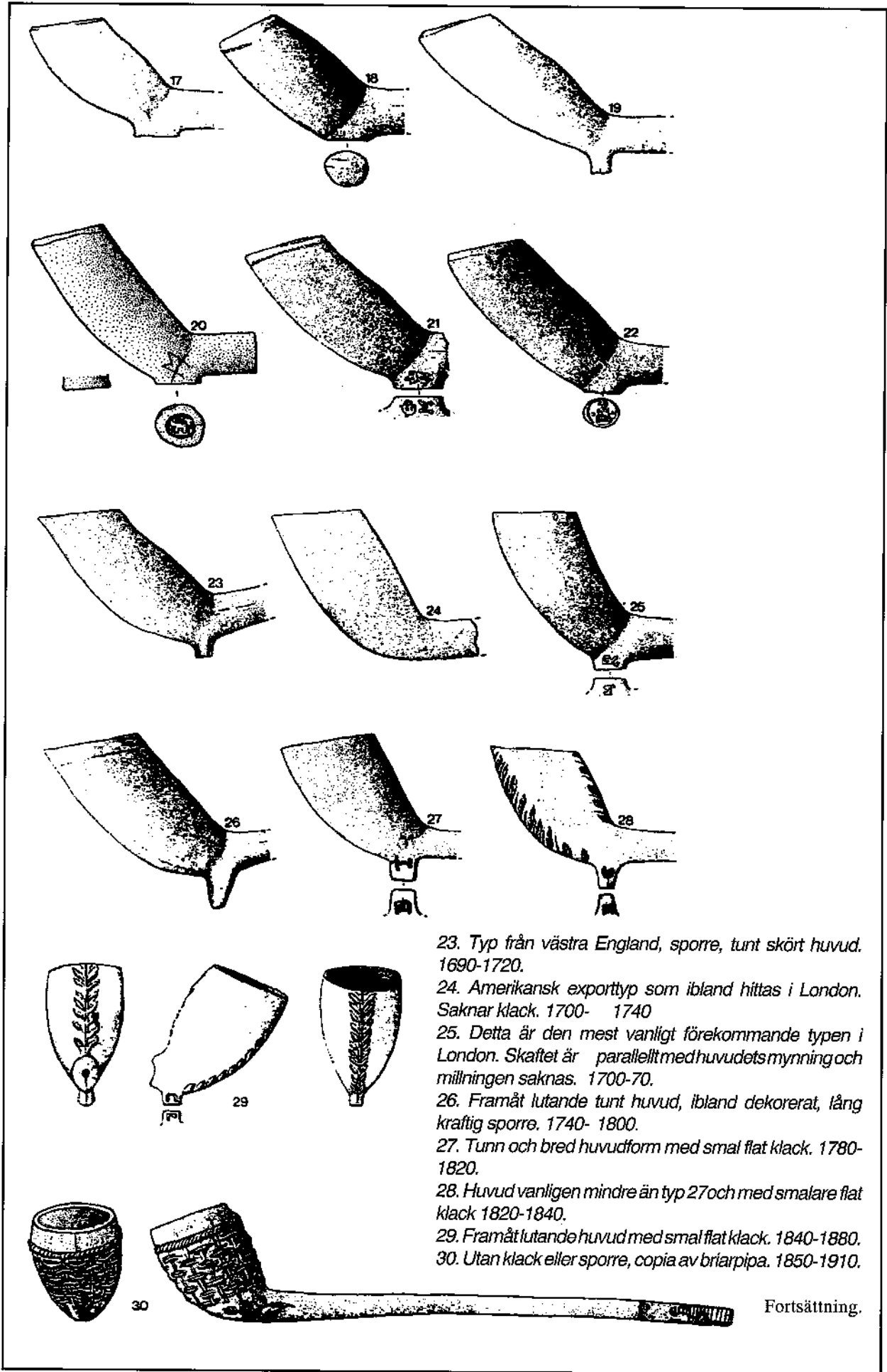
19. Sen klacktyp i form av sporre. 1690-1710.

20. Långt huvud med bred klack. 1680-1710

21. Lätt utvidgad klack. 1680-1710.

22. Lika som typ 21 men med kortare klackhöjd. 1680-1710.

23. Typ från västra England, sporre, tunt skört huvud. 1690-1720.
 24. Amerikansk exporttyp som ibland hittas i London. Saknar klack. 1700- 1740
 25. Detta är den mest vanligt förekommande typen i London. Skaffet är parallellt med huvudets mynning och millningen saknas. 1700-70.
 26. Framåt lutande tunt huvud, ibland dekorerat, lång kraftig sporre. 1740- 1800.
 27. Tunn och bred huvudform med smal flat klack. 1780-1820.
 28. Huvud vanligen mindre än typ 27 och med smalare flat klack 1820-1840.
 29. Framåt lutande huvud med smal flat klack. 1840-1880.
 30. Utan klack eller sporre, copia av briarpipa. 1850-1910.

Fortsättning.